

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/174/172/96

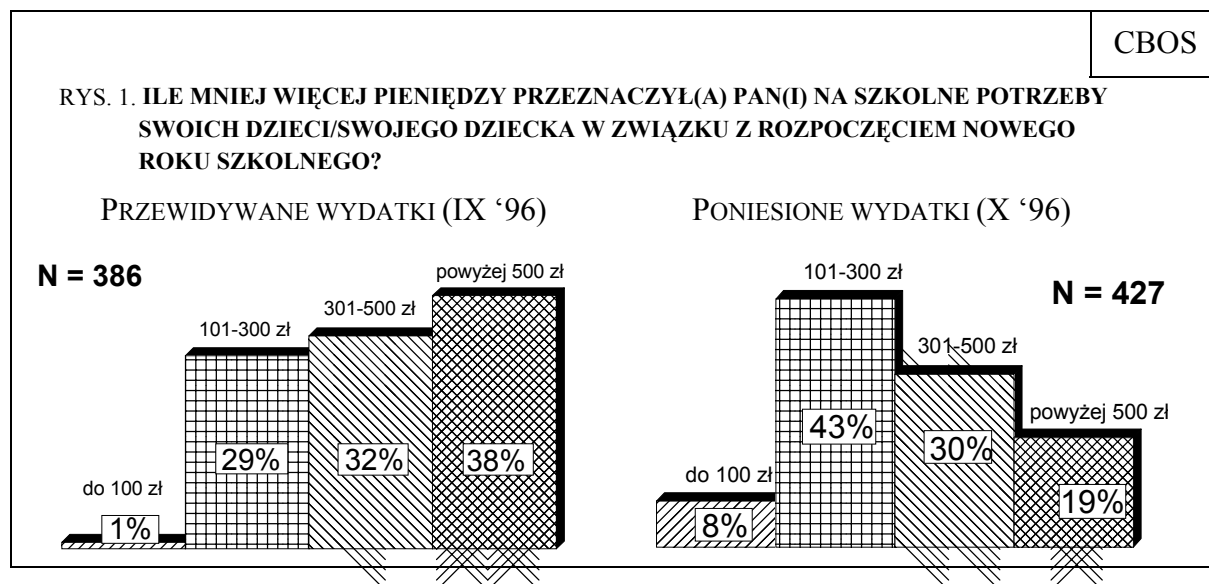
WYDATKI SZKOLNE W BUDŻETACH RODZINNYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Rozpoczęcie roku szkolnego jest dla wielu polskich rodzin okresem trudnym, gdyż łączy się z koniecznością poniesienia dodatkowych wydatków na niezbędne wyposażenie dziecka do szkoły. Jaka jest skala tych wydatków, jakie sumy wchodzi tu w grę? W badaniu październikowym¹ zapytaliśmy respondentów mających na utrzymaniu dzieci w wieku szkolnym, ile pieniędzy przeznaczyli na wydatki w związku z rozpoczęciem nowego roku szkolnego. Średnia kwota wyniosła 443,79 zł. Jest to więc suma niebagatelna, tym bardziej że wydatki te poniesiono w ciągu około dwóch miesięcy. We wrześniu, gdy badaliśmy, ile przeznaczą respondenci na szkolne potrzeby swoich dzieci, średnia kwota pieniędzy już wydanych z okazji rozpoczęcia roku i przewidywanych jeszcze do wydatkowania w pierwszym miesiącu nauki wyniosła 537 zł². Okazuje się więc, że wymieniona w październiku kwota wydatków jest prawie o sto złotych niższa od planowanej miesiąc wcześniej.

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia (77)” przeprowadzono w dniach 11-15 października ‘96 na 1158-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia (76)”, 12-17 września ‘96, reprezentatywna próba losowa dorosłych mieszkańców Polski (N=1150).

Faktyczne wydatki największej grupy badanych (43%) wyniosły od 101 zł do 300 zł. Jednocześnie we wrześniu największa liczba osób (38%) przewidywała wydatki przekraczające 500 zł. Rozbieżność ta może wynikać z nieprecyzyjnej kalkulacji lub niepełnej informacji o koniecznych zakupach, ale przede wszystkim - z ograniczonych możliwości finansowych.

Okazuje się, że jedynie rodziny najlepiej sytuowane wydały w związku z rozpoczęciem roku szkolnego przeciętnie tyle pieniędzy, ile planowały (a nawet o kilka złotych więcej). W pozostałych grupach dochodu kwoty faktycznie wydatkowane były średnio o 65-160 zł niższe niż zakładano.

Tabela 1

w złotych

Dochody na jedną osobę w rodzinie	Średnie wydatki rodziny	
	przewidywane (IX '96)	faktyczne (X '96)
Poniżej 150 zł	565,70	407,30
151-225	454,40	394,80
226-325	513,70	374,90
326-425	524,00	460,90
Powyżej 426 zł	586,70	590,20

Wydatki, jakie poniesiono na szkolne potrzeby dzieci, były nieco zróżnicowane w zależności od wieku dziecka.

Tabela 2

w procentach

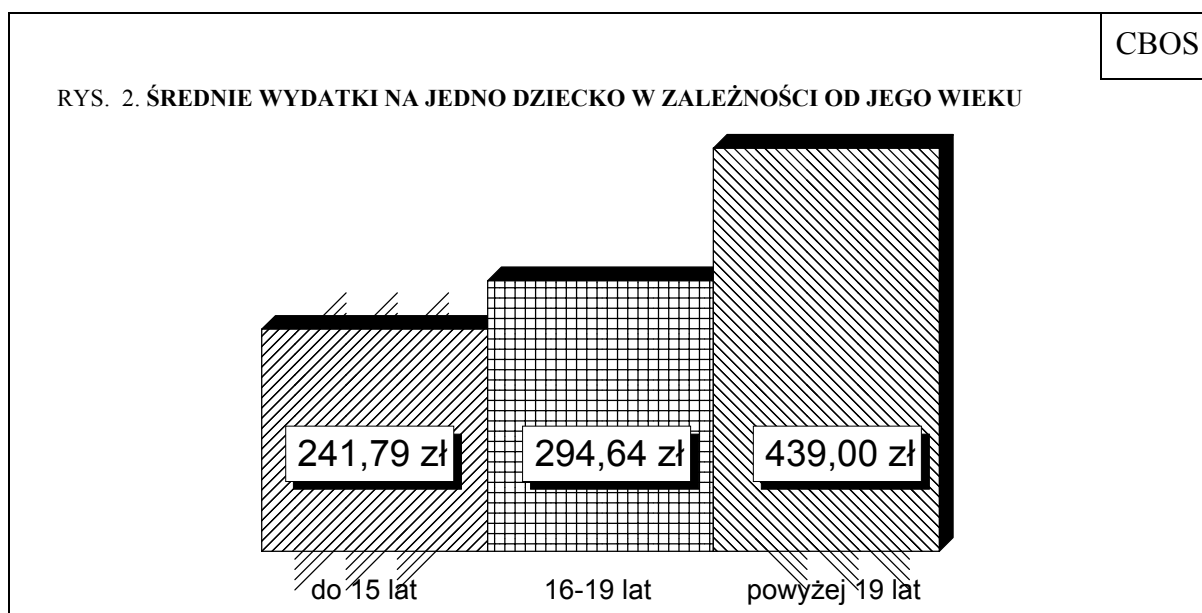
Wydatki	Wiek dziecka		
	do 15 lat	16-19 lat	powyżej 19 lat
Do 100 zł	7	3	6
101-300 zł	43	38	41
301-500 zł	33	34	19
Powyżej 500 zł	18	25	34

Powyższe dane przybliżają nam w pewnej mierze skalę wydatków, jakie polskie

rodziny mające dzieci ponoszą w związku z rozpoczęciem roku szkolnego. Wydatki te zależą oczywiście od liczby dzieci w wieku szkolnym pozostających na ich utrzymaniu. Warto więc zadać pytanie, ile „kosztuje” wysłanie do szkoły jednego dziecka? W tym przypadku wzięliśmy pod uwagę tylko dzieci uczęszczające do szkół państwowych, gdyż rodzice dzieci ze szkół niepaństwowych (takich osób było 12 w badanej próbie) podawali znacznie większe sumy, zapewne włączając do nich opłaty za pierwszy miesiąc czy też semestr nauki.

Przeciętnie na jedno dziecko uczęszczające do szkoły państwowej badani wydatkowali 285 zł. Średnia ta jednak była zróżnicowana w poszczególnych kategoriach społecznych i demograficznych. Przeciętne wydatki na jedno dziecko były tym większe, im wyższy był poziom wykształcenia respondentów. Okazało się, że mniejsze wydatki ponoszono na wyposażenie do szkoły dziecka mieszkającego na wsi niż dziecka miejskiego, szczególnie zamieszkałego w wielkim mieście. Badani osiągający najwyższe dochody wydawali przeciętnie na jedno dziecko niemal dwukrotnie więcej niż osoby o najniższych dochodach.

Niezbędne wydatki m.in. na podręczniki, podstawowy zasób pomocy i przyborów szkolnych powinny być w zasadzie zbliżone. Ujawnione w naszym badaniu różnice mogą więc świadczyć o tym, że nie wszystkich rodziców stać na to podstawowe wyposażenie. Wynika to z porównania wydatków przewidywanych i faktycznie poniesionych przez rodziny z poszczególnych grup dochodu.

Powyższe dane przybliżają nieco problem ponoszonych przez rodziców kosztów edukacji dzieci. Pamiętać jednak należy, że dotyczą one tylko wydatków jednorazowych - na początku roku szkolnego.

Trzeba podkreślić, że wydatki te stanowią relatywnie większe obciążenie dla rodzin gorzej sytuowanych - z tego prostego powodu, iż w rodzinach tych jest na ogół więcej dzieci. Dlatego też faktyczne wydatki rodzin nie zależą, jak się okazało, od ich sytuacji materialnej, równocześnie jednak średnia wydatków na jedno dziecko w rodzinach dobrze sytuowanych była znacznie wyższa od średniej w rodzinach osiągających najniższe dochody.

Osobną sprawą są koszty ponoszone systematycznie w ciągu całego roku szkolnego - opłaty na komitet rodzicielski, dodatkowe kursy, np. języków obcych, komputerowe i inne.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. piłskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Ile mniej więcej pieniędzy przeznaczył(a) Pan(i) na szkolne potrzeby dziecka w związku z rozpoczęciem roku szkolnego? (Wydatki na jedno dziecko uczące się w szkołach państwowych)

	Średnia w zł	Liczba osób
Ogółem	285.0	390
Płeć		
Mężczyźni	277.7	172
Kobiety	290.8	217
Wiek		
do 24 lat	200.0	2
25-34	242.8	89
35-44	270.4	182
45-54	353.2	107
55-64	252.4	7
65 lat i więcej	113.7	3
Miejsce zamieszkania		
Wieś	232.6	134
Miasto do 20 tys.	263.0	49
od 21 do 100 tys.	318.1	94
101-500 tys.	300.4	70
501 tys. i więcej mieszk.	378.1	42
Region		
Północny	241.4	56
Zachodni	286.2	45
Środkowozachodni	239.2	60
Środkowy	300.4	63
Wschodni	240.2	37
Południowo-wschodni	289.4	61
Południowo-zachodni	368.4	67
Wykształcenie		
Podstawowe	238.2	71
Zasadnicze zawodowe	261.2	133
Średnie	321.0	147
Wyższe	317.8	38
Grupa społ.-zaw. pracujący		
Kadra kier., inteligencja	306.3	40
Prac.umysł.niż.szczebła	341.2	61
Pracownicy fiz.- umysł.	270.5	46
Robotnicy wykwalifikowani	261.6	58
Robotnicy niewykwalifik.	185.1	18
Rolnicy	246.4	34
Prywatni przedsiębiorcy	353.5	28
Bierni zawodowo		
Renciści	260.0	32
Emeryci	220.0	10
Bezrobotni	202.8	33
Gospodynie domowe i inni	384.9	31
Pracujący poza rolnictwem		
Sfera budżetowa	252.4	69
Sektor państwowy	328.3	69
Sektor prywatny	295.7	103
Spółdzielczość	284.6	13
Dochody na jedną osobę		
Poniżej 150 zł	232.8	88
151 - 225	222.5	73
226 - 325	253.3	88
326 - 425	300.1	58
Powyżej 426 zł	446.8	73
Ocena własnych war. mater.		
Złe	253.0	146
Średnie	296.7	173
Dobre	322.9	70
Udział w prakt. religijnych		
Kilka razy w tygodniu	217.3	22
Raz w tygodniu	277.4	227
Kilka razy w roku	267.4	107
W ogóle nie uczestniczy	435.3	34
Poglądy polityczne		
Lewica	307.4	90
Centrum	267.9	110
Prawica	296.1	104
Trudno powiedzieć	269.9	85